

Yttrande Ds 2022:4 Ökade möjligheter till användning av välfärdsteknik inom äldreomsorgen

Skellefteå kommun har getts möjlighet att yttra sig över förslagen i Ds 2022:4. Kommunen är positiva till förslaget som helhet, det är välkommet att möjligheten till användning av välfärdsteknik tydliggörs i lag. Utifrån utredningens innehåll vill kommunen yttra sig över några delar i förslaget.

Förslag till ändring i socialtjänstlagen 4 kap 2 c §

Det är bra att förutsättningarna för att använda välfärdsteknik inom äldreomsorgen tydliggörs. Skellefteå kommun ser det som en viktig förutsättning att förslaget också omfattar bistånd till personer med funktionsnedsättning när biståndet ges i sådana former som avses i SoL 5 kap 7 §. På sida 37 framgår skälen för varför utredningens förslag begränsats till äldreomsorgen. Flera av de utmaningar som nämns gällande äldreomsorgen är också aktuella för den del av socialtjänsten som ger stöd till personer med funktionsnedsättning, tillika finns det individer under 65 år som har behov som bäst tillgodoses med hjälp av välfärdsteknik. Inom Skellefteå kommun ligger hela socialförvaltningens verksamhet inom samma nämnd och upphandling av välfärdsteknik sker för hela nämndens verksamhetsområde. Där finns behov av välfärdsteknik inom såväl äldreomsorg som funktionshinderområdet. Det har under flera år funnits en osäkerhet gällande de juridiska förutsättningarna för att använda välfärdsteknik inom socialtjänstens område. Att enbart tydliggöra möjligheten för äldreomsorgen ökar riskerna för gap i utvecklingen inom socialtjänsten.

Förslag till ändring i lag om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten 9 - 10 §§

Bestämmelserna som sådana är viktiga för socialtjänstens arbete med informationssäkerhet, de bidrar också till att kraven motsvarar de som föreskrivs för hälso- och sjukvården i patientdatalagen. Det måste dock tydliggöras att bestämmelserna, även om de är viktiga, också innebär en ambitionshöjning avseende socialtjänstens arbete med informationssäkerhet. Detta saknar Skellefteå kommun i konsekvensanalysen. En viktig förutsättning är att leverantörerna av verksamhetssystem och/eller välfärdstekniska system kan erbjuda ändamålsenliga funktioner för t.ex. loggning och behörighetstilldelning. Finns inte sådana lösningar

tillgängliga innebär förslaget mer påtagliga effekter för socialtjänsten då mycket behöver ske manuellt. Även om de juridiska förutsättningarna varit oklara har kommuner i viss utsträckning redan upphandlat välfärdstekniska lösningar, ofta med avtal som löper under lång tid.

De informationssäkerhetsstärkande åtgärderna är samtidigt väldigt specifika och begränsade. De stärker möjligheten att säkerställa att någon inte berett sig tillgång till uppgifter om en individ de inte ska ha tillgång till. Säkerhetsläget som sådant utvecklas snabbt och dessa åtgärder kan inte ens med dagens externa hotbild, som primärt utgörs av utpressningsvirus, anses utgöra tillräckligt skydd för informationssäkerhetsarbetet som helhet. Skellefteå kommun anser att kravställningen istället för att inrikta sig på specifika säkerhetsåtgärder som behörighetsstyrning, kontroll och loggning istället bör ställa högre krav på det generella systematiska informationssäkerhetsarbetet inklusive organisationens förmåga att analysera hotbilder, skapa balans mellan tekniska och administrativa säkerhetsåtgärder samt tillämpa olika taktiker (förebygga, förhindra, hantera, begränsa, återställa) för att skydda informationen. Som kravställningen är formulerad nu riskerar verksamheten att fokusera på isolerade åtgärder som inte motsvarar det informationssäkerhetsarbetet ska åstadkomma och skydda.

Läkemedelsrobotar

Skellefteå kommun instämmer i promemorians förslag om att översyn av Socialstyrelsen föreskrifter kan vara nödvändig för att anpassas till användning av medicintekniska produkter. Det är dels viktigt att föreskrifterna är tydliga i och med den ökade användningen av medicintekniska produkter. Det är också viktigt att den praktiska innebörden av regelverket blir tydligt. Inom socialtjänstens område har det uttalats att bestämmelserna i socialtjänstlagen är teknikneutrala, det vore enligt kommunen en bra ambition allmänt när det succesivt sker en allt större transformering av arbetssätt från manuella till digitala/tekniska.

Samtyckesfrågan

På sida 38 framgår att frågan om samtycke när personen har permanent nedsatt kognitiv förmåga inte behandlas i aktuell promemoria. Även om det är viktigt att grundförutsättningarna tydliggörs, dvs socialtjänstens möjlighet att använda välfärdsteknik inom ramen för insatser som verkställs, är det en viktig förutsättning att samtyckesfrågan klargörs. Personer som bor på särskilt boende för äldre har enligt kommunens erfarenhet ofta en sådan sjukdomsbild att möjligheten att lämna ett uttryckligt samtycke ofta är begränsad. Det nu aktuella förslaget löser således inte den stora utmaningen avseende användningen av välfärdsteknik.

Sammanfattning

Förslaget som helhet tydliggör viktiga förutsättningar för användningen av välfärdsteknik och arbetet med informationssäkerhet inom socialtjänsten. Kommunen bedömer det som en viktig förutsättning att reglerna även omfattar personer med funktionsnedsättning som har stöd enligt socialtjänstlagen.

Vidare vill kommunen framhålla att det är en viktig förutsättning för kommunerna att förutsättningarna för att inhämta samtycke tydliggörs när personer har permanent nedsatt kognitiv förmåga.

§ 126 Dnr SN 2022-000214725

Yttrande över remiss om Ökade möjligheter till användning av välfärdsteknik inom äldreomsorgen, Ds 2022:4

Socialnämndens beslut

Socialnämnden godkänner remissyttrandet

Sammanfattning

Genom Ds 2022:4 föreslås ändringar i socialtjänstlagen som tydliggör möjligheten att använda välfärdsteknik när insatser enligt socialtjänstlagen ges till personer med hemtjänst eller på särskilt boende för äldre. Vidare innehåller utredningen förslag om bestämmelser för att stärka arbetet med informationssäkerhet i form av bland annat krav för behörighetstilldelning och loggning i system när välfärdsteknik används. Ändringarna föreslås träda i kraft 1 juli 2023.

Beslutsunderlag

Socialnämndens arbetsutskott 2022-05-16 § 97

Tjänsteskrivelse 2022-04-20

Remissyttrande välfärdsteknik

Beslutet sänds till:

Socialdepartementet

Kommunstyrelsen f.k.